

ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ

РОСТИСЛАВ ЄВГЕНОВИЧ КАВЕЦЬКИЙ

(до 70-річчя з дня народження)

1 грудня 1969 року минає 70 років з дня народження та 45 років наукової діяльності видатного патофізіолога-онколога нашої країни, заслуженого діяча науки УРСР, академіка АН УРСР — Ростислава Євгеновича Кавецького.

Народився Р. Є. Кавецький в сім'ї лікаря в Самарі. У 1925 р. він закінчив медичний факультет Самарського університету і вступив до аспірантури II Московського медичного інституту, де формувалася школа видатного вітчизняного патофізіолога — Олександра Олександровича Богомольця. Одним з найдостойніших вихованців цієї школи став Р. Є. Кавецький. Після закінчення аспірантури Р. Є. Кавецький працював у цьому ж інституті асистентом кафедри патологічної фізіології під керівництвом О. О. Богомольця. Ідеї О. О. Богомольця стали основою для дальших наукових пошуків та досліджень його обдарованого та захопленого наукою учня.

Після організації Інституту експериментальної біології та патології МОЗ УРСР, починаючи з 1931 р. наукова діяльність Р. Є. Кавецького проходить у Києві. Близько 20 років він був керівником лабораторії експериментальної онкології цього інституту. У 1938 р. Р. Є. Кавецький захистив докторську дисертацію та незабаром йому було присуджене вчене звання професора. З 1938 до 1960 р. Р. Є. Кавецький одночасно очолював кафедру патологічної фізіології Київського інституту удосконалення лікарів.

У період Великої Вітчизняної війни Р. Є. Кавецький за особистим проханням був направлений на фронт. За виявлені ним самовідданість та великі організаторські здібності він був відзначений урядовими нагородами. У роки війни Р. Є. Кавецький стає членом КПРС.

Багато років Р. Є. Кавецький працював в Інституті клінічної фізіології АН УРСР поспідовно старшим науковим співробітником, заступником директора, а з 1946 до 1952 року — директором цього інституту. З 1953 до 1960 р. він керував лабораторією захисних та компенсаторних функцій.

Вже в перші роки творчої діяльності Р. Є. Кавецький вносить цінний вклад у вивчення захисної ролі системи сполучної тканини при різних патологічних станах, зокрема, при пухлинному процесі. Характерною рисою наукової діяльності Р. Є. Кавецького є тісний зв'язок його досліджень з медичною практикою. Разом з практичними лікарями він був піонером застосування АІС у онкологічних хворих.

За великі заслуги в галузі науки в 1945 р. Р. Є. Кавецького обрали членом-кореспондентом АН УРСР, а в 1951 р. — академіком АН УРСР. У 1960 р. йому присуджено почесне звання заслуженого діяча науки УРСР.

Велика любов до науки, висока ерудиція та особиста привабливість допомогли Р. Є. Кавецькому виховати та об'єднати великий колектив наукових співробітників. Так поступово створювалася школа українських патофізіологів-онкологів, натхненником, організатором та душею якої є Р. Є. Кавецький.

В 1960 р. з ініціативи та за особистою участю Р. Є. Кавецького у Києві організується Інститут експериментальної та клінічної онкології — великий центр онкологічних досліджень на Україні. Директором цього інституту і був призначений Р. Є. Кавецький. Тепер інститут, яким керує Р. Є. Кавецький, розробляє питання канцерогенезу, вивчає суть пухлинного процесу та є однією з провідних установ у світі з проблеми взаємовідношення пухлини та організму.

Р. Є. Кавецький зарекомендував себе допитливим вченим, досвідченим організатором наукової роботи, талановитим керівником. Йому завжди притаманне почуття нового — в науці, науково-організаційній та громадській роботі. Р. Є. Кавецькому як досвідченому вченому-новатору властивий гарячий творчий порив та захопленість в науці, глибокий науковий аналіз, прагнення до детального вивчення питань із застосуванням новітніших методів дослідження.

Коло наукових інтересів Р. Є. Кавецького надзвичайно широке, різноманітне та оригінальне. Це і дослідження в галузі актуальних питань патофізіології, онкології, деяких біологічних проблем, вивчення питань філософії та природознавства. Ростислава Євгеновича завжди цікавили питання реактивності організму. Особливу увагу він приділяв вивченню характеру та особливостей компенсаторних та захисних реакцій залежно від типу нервової системи. Результати, одержані ним та його учнями в цьому напрямку, узагальнені в монографії «Реактивність организма и тип нервной системы», Київ, 1961 р.

Діалектичне розуміння Р. Є. Кавецьким пухлинного процесу як місцевого прояву захворювання всього організму послужило основою для проведення оригінальних досліджень по вивченню обміну речовин як у самій пухлині, так і в організмі, роль та значення в пухлинному процесі нервової, ендокринної систем, системи сполучної тканини, деяких імунологічних механізмів.

У 1962 р. Р. Є. Кавецький видає унікальну монографію «Опухоль и организм», яка була удостоєна премії О. О. Богомольця. Основні положення, висунуті Р. Є. Кавецьким з питань ролі організму в пухлинному процесі, визнані більшістю вчених не тільки нашої країни, але і далеко за її межами.

Значний вклад вніс Р. Є. Кавецький в розробку лікування злоякісних пухлин. Під його керівництвом вивчено та запропоновано для лікувальної практики ряд протипухлинних препаратів. Першим у нашій країні Р. Є. Кавецький почав вивчення впливу лазерної радіації на ріст пухлин в експерименті та підготував базу для впровадження ефективності використання лазера в клініці.

Перу Р. Є. Кавецького належить понад 200 наукових праць. Результати багатьох досліджень Р. Є. Кавецького та його учнів викладені у восьми монографіях. Р. Є. Кавецький постійно виховує молодих науковців, передаючи їм свій багатий досвід ученого. Невтомна та плodотворна його велика педагогічна діяльність. Його учні захистили понад 20 докторських і 40 кандидатських дисертацій. Виключна працездатність Р. Є. Кавецького — результат постійної зібраності та вміння берегти і цінувати час. Висока принциповість завжди в усьому — одна з основних вимог, які він ставить у рівній мірі перед собою та своїми учнями. Як один з видатних вчених нашої країни, Р. Є. Кавецький постійно представляє вітчизняну науку на багатьох міжнародних конгресах та конференціях. Р. Є. Кавецький приділяє велику увагу поширенню наукових знань. Він є одним з найактивніших членів товариства «Знання».

Не можна не згадати про виключну скромність та високу принциповість Р. Є. Кавецького. Його простота та доступність завжди приваблює до нього молодь, якій він безкорисливо віддає свою величезну ерудицію, досвід та знання. Любов до науки й не менш активна участь у громадській діяльності — характерні риси Р. Є. Кавецького. Він є членом Президії АН УРСР, членом Президії Вченої Ради МОЗ УРСР, заступником голови Всесоюзного та Республіканського товариства онкологів, членом експертної консультативної комісії по раку при Всесвітній Організації Охорони здоров'я, членом Радянського та Українського комітетів захисту миру. Протягом ряду років Р. Є. Кавецький був Президентом Медичної секції Українського товариства дружби та культурних зв'язків із зарубіжними країнами, депутатом Київської міської Ради депутатів трудящих, відповідальним редактором «Медичного журналу» АН УРСР. Він є членом редакційної колегії Української Радянської Енциклопедії, Великої та Малої медичних енциклопедій, журналу «Вопросы онкологии», членом Редакційної ради журналу «Патологическая физиология и экспериментальная терапия», «Физиологического журнала» АН УРСР, а також багатьох інших наукових збірок та журналів.

Р. Є. Кавецький нагороджений орденом Леніна, двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки та п'ятьма медалями.

Всіх, хто мав та має щастя працювати з Р. Є. Кавецьким приваблюють його чарівні риси людини, беззавітно відданої науці, вимогливої до себе та інших у науковій роботі та житті. Свій славний ювілей Р. Є. Кавецький зустрічає повним сил, енергії, нових творчих задумів. Всі учні Р. Є. Кавецького, друзі та послідовники сердечно поздоровляють дорогого ювіляра та бажають йому збереження на довгі роки бадьорості, невичерпного ентузіазму, енергії і працьовитості, самого міцного здоров'я, та дальших успіхів у його відповідальній та багатогранній діяльності.